

Geharrewar over de interpretatie van vleugellengtes.

O.J.P. Eenshuistra.

In het artikel van Klaas Koopman, OHV66, p. 16-19, wordt vermeld dat ik bij het beschouwen van vleugellengten geen rekening heb gehouden met de verschillende mogelijkheden om een vleugellengte te bepalen. Het was mij, uit wetenschappelijke bronnen en eigen ervaring, wel degelijk bekend dat de uitkomsten van metingen, verricht op diverse manieren, verschillen konden opleveren en dat mede de vochtigheidsgraad van de vleugel een rol speelt. Maar dat dit in het onderhavige geval 10 mm. of wel 1 cm. verschil zou kunnen bedragen was NIET te verwachten. Witherby, 1958 (cursief) zegt in zijn hogelijk gewaardeerd en destijds veel door ornithologen geraadpleegd Handboek, dat vleugellengten > 166 mm. kunnen worden beschouwd als toebehorend aan IJlandse Tureluurs.

In droge toestand: $172 - (2.1 \times 1.72) = 168$ (afgerond)

Aangenomen is dat deze methode is toegepast bij het meten van de skins (balgen).

Volgens Witherby (1958) was de grenswaarde 166 en is in Cramp et al (1983) verhoogd met 2 mm tot 168 mm., vermoedelijk door verandering van de meetmethoden.

Wat was er "fout" aan mijn conclusie?

Verder twijfelt Koopman aan mijn gevolgde methode van vleugelmetering. Welnu de wijze van bepaling van de vleugellengte is mij destijds in contacten met het zoölogisch Museum (Prof. Dr. K.H. Voous en Dr. J. Wattel) te Amsterdam op een aanschouwelijke manier meegedeeld en dat heb ik steeds aangehouden.

De werkwijze is als volgt:

- Platte lineaal; bij nulpunt opstande rand.
- Vleugelboeg tegen opstaande rand vlak aandrukken (Vleugel is meestal iets gebold) en uitstrekken.
- Lengte noteren van de langste pen.

Een en ander komt overeen met methode 3.

Volgens koopman zou omgerekend naar levende vogels, met methode 3, op grond van "Witherby et al" een IJlandse Tureluur ten minste een vleugellengte moeten hebben van 172 mm. Welnu de door mij gevangen

en gemeten Tureluur bezat een vleugel van 176 mm. (levend).

Wat was er "Fout" aan mijn conclusie dat ik te maken had met een IJlandse Tureluur afgaande op Witherby (1958).

Koopman draagt hier zelf gegevens aan die er op wijzen dat mijn conclusie op grond van toenmalige gehanteerde normen juist was. Vervolgens pak ik nu uit mijn boekenkast het dure en lijvige Cramp, S. et al 1983 Handboek of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Vol II, en lees voor u op p.539.

Onder measurements staat t.a.v. de vleugellengten staat: T.t. robusta significant groter dan niminaat in vleugel en staart

Onder gewicht staat: Vleugel korter dan 168 mm wordt toegeschreven aan nominaat totanus, maar onderscheiding van subspecies zeker niet duidelijk en van enige in herfst en winter, waarvan men dacht dat het totanus waren, zouden robusta kunnen zijn.

Ik vraag mij af waarom heeft Koopman het zoëven genoemde "Handboek 1983 van Cramp et al" niet in de literatuurlijst opgenomen?

Het was dus 10 jaar geleden al bekend dat m.b.v. vleugelmaten niet alle gevallen een juiste determinatie mogelijk is.

Zijn het misschien de uitzonderingen die de regel bevestigen?

Het is wel duidelijk dat Koopman met dit artikel nogal wat heeft losgemaakt. Ik ben het met Koopman eens dat meer uitgebreider onderzoek en daarop volgend een toegesneden statische bewerking van de gegevens gewenst is.

Voorlopig kunnen we echter naar mijn opvatting, indien met dat wil, een Tureluur met een vleugellengte van tenminste 172 mm (levend gemeten, volgens methode 3) wel toeschrijven aan een Tringa totanus robusta.

Bijlage:

"Ornithologische bijzonderheden uit het Fries Natuurhistorisch Museum" door G.P. Hekstra en K.H. Voous

Een overdruk uit (Limosa, 1961, No. 1-2, pp 15-20).

Tringa totanus robusta (Schöler)

1. Nr A.397, 24 december 1919, "Friesland". Vleugel 170 mm
2. ♂, 22 januari 1953, wad bij Peassens, Fr. Vleugel 176 mm.

3. ♀, 11 maart 1956, Vlieland. Vleugel 168 mm.

4. -, geen datum, Terschelling. Vleugel 166 mm

Al deze exemplaren zijn effen bruingrijs van boven, doch de een is iets donkerder dan de ander. Het donkerst zijn de numers 3 en 4. Op grond van de grote afmetingen worden deze exemplaren tot de IJslandse vorm gerekend. Volgens Salomonsen gaat de vleugelmaat van Deense exemplaren van de totanus bij de mannetjes uiterlijk tot 160mm en bij de wijfjes 163 mm. (Danks Orn. For. Tidsskr. 47, 1953,p. 126). Waarschijnlijk behoort Nederland tot het regelmatige overwinteringsgebied van de IJslandse Tureluur (Salomonsen, Danks Orn. For. Tidsskr.48, 1954,p.94-122). "De Nederlandsche Vogels" (III, 1942, p.825) vermeldt van deze vorm 13 exemplaren uit Nederland.